

DE PARLEMENTEN VAN BELGIË EN HUN INTERNATIONALE BEVOEGDHEDEN

Deze brochure wil in vogelvlucht – zonder volledig te willen zijn – en in een begrijpelijke taal de lezer een inzicht geven in de bevoegdheidsverdeling in het federale België. Speciale nadruk ligt op de rol van de parlementen in die internationale aangelegenheden.

Het federale België zoals we het vandaag kennen, is het resultaat van een vreedzame en stapsgewijze staatkundige evolutie waarbij getracht is om de verschillende gemeenschappen en gewesten die het land rijk is een verregaande autonomie toe te kennen. Daardoor hebben ze de mogelijkheid een eigen beleid te voeren dat zo dicht mogelijk bij de wensen van hun burgers aansluit. De diversiteit en autonomie van de gewesten en gemeenschappen komen onder meer tot uiting in eigen parlementen en regeringen. Net zoals het federale parlement heeft elk van die deelstaatparlementen eigen bevoegdheden, kan het zelfstandig wetteksten aannemen voor zijn grondgebied en bevolking en kan het instemmen met internationale verdragen over zijn eigen bevoegdheden.

HISTORISCHE ONTWIKKELING

België werd in 1830 een onafhankelijke staat met een bicameraal parlement (Kamer van volksvertegenwoordigers en Senaat) en een regering. De enige bestuurstaal was het Frans. Het Nederlands en het Duits kregen slechts geleidelijk erkenning als bestuurstaal. In 1962 werden de vier taalgebieden (het Nederlandse, het Franse, het Duitse en tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad) vastgelegd.

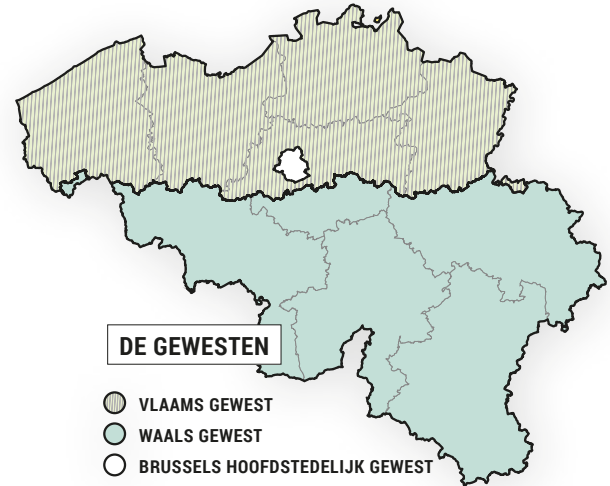
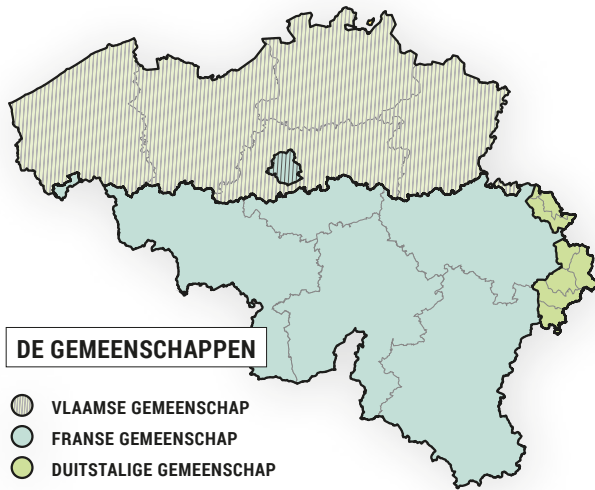
In de tweede helft van de 20ste eeuw groeide het inzicht dat de verschillende gemeenschappen het beste een zo ruim mogelijke autonomie konden krijgen zodat ze over bepaalde aangelegenheden zoals cultuur en taal zelf beslissingen konden nemen. Dat leidde tot de oprichting van de drie gemeenschappen (Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap en Duitstalige Gemeenschap), die later ook bevoegd werden

voor de persoonsgebonden materies (het gezondheidsbeleid en de bijstand aan personen) en onderwijs.

Om beter tegemoet te komen aan de uiteenlopende economische behoeften en ontwikkelingen in de verschillende delen van het land werden ook drie gewesten opgericht: het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De gewesten werden bevoegd voor onder

meer ruimtelijke ordening, economie in de ruime zin, milieu en landbouw.

Tussen 1970 en 2014 werden zes staatshervormingen doorgevoerd die België geleidelijk omvormden van een unitaire staat met een bicameraal parlement tot een federale staat met verregaande bevoegdheden voor de deelstaten en hun parlementen.

EIGENHEID VAN HET BELGISCHE SYSTEEM

De Belgische staatsstructuur is ingewikkeld, niet alleen omdat er twee soorten deelstaten bestaan – gewesten en gemeenschappen met verschillende toegewezen bevoegdheden – maar ook omdat door de verschillende hervormingen een institutionele asymmetrie tussen de deelstaten is ontstaan. Deze complexiteit en asymmetrie vindt men ook bij de parlementen, die zowel wat hun samenstelling als wat hun bevoegdheden betreft, verschillen naargelang de deelstaat.

In het Belgische federalisme oefenen de gewesten en de gemeenschappen de bevoegdheden uit die hen uitdruk-

kelijk worden toegewezen. Het federale niveau oefent de residuaire bevoegdheden uit.

Een essentieel kenmerk van het Belgische federalisme is dat het gebouwd is op het idee van exclusiviteit van bevoegdheden van elk van de deelstaten. Bevoegdheden worden ofwel exclusief uitgeoefend door het federale niveau, ofwel exclusief door de deelstaten (gewesten of gemeenschappen). Dat beginsel sluit een hiërarchie van normen tussen de niveaus uit, zodat de federale wet en een decreet of ordonnantie van de deelstaten op gelijke hoogte staan.

INTERNATIONALE BEVOEGDHEDEN

België kent een bijzonder systeem voor het regelen van de internationale bevoegdheden. De overheid die een bepaalde bevoegdheid uitoefent op het Belgische niveau, oefent die ook uit op het internationale niveau.

In federale landen is doorgaans alleen het federale niveau bevoegd voor het onderhandelen, sluiten en ratificeren van internationale verdragen en moeten die verdragen alleen in de federale parlementen worden besproken en goedgekeurd.

In België komt het aan een deelstaatregering toe om een verdrag te onderhandelen, sluiten en ratificeren als dat verdrag betrekking heeft op de bevoegdheden van die deelstaat. De deelstaatparlementen moeten dus die verdragen bespreken en goedkeuren.

Belgische parlementaire delegaties bij bijvoorbeeld Europese instellingen kunnen zowel uit leden van het federale parlement als uit leden van de deelstaatparlementen bestaan, afhankelijk van welk parlement bevoegd is.

Verklaring 51 die het Koninkrijk België aflegde bij de ondertekening van het Verdrag van Lissabon en die gehecht is aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, illustreert de Belgische constitutionele realiteit in de verhouding met Europa: “Het Koninkrijk België verduidelijkt dat, overeenkomstig zijn grondwettelijk recht, zowel de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat van het federaal Parlement als de parlementaire vergaderingen van de Gemeenschappen en Gewesten, in functie van de bevoegdheden die de Unie uitoefent, optreden als componenten van het nationaal parlementair stelsel of als kamers van het nationaal Parlement.”

Als een verdrag niet over de exclusieve bevoegdheden van de gemeenschappen, de gewesten of de federale staat gaat, spreken we van een “gemengd verdrag”. Een dergelijk verdrag moet door alle betrokken assemblees worden aangenomen.

De Kamer van volksvertegenwoordigers

De Kamer van volksvertegenwoordigers telt 150 leden die worden verkozen in de 5 Vlaamse provincies, de 5 Waalse provincies en Brussel. De Kamer is, samen met de Senaat, bevoegd voor de Grondwet en de wetgeving over de organisatie en de werking van de federale Staat en van de deelstaten. De Kamer van volksvertegenwoordigers is bovendien bevoegd voor alle materies die niet zijn toegewezen aan de gemeenschaps- en gewestparlementen (de residuaire aangelegenheden), waaronder justitie (met enkele uitzonderingen) en binnenlandse zaken, defensie en sociale zekerheid.

Natieplein 1 / Place de la Nation, 1000 Brussel / Bruxelles

www.dekamer.be | @DeKamerBE

De Senaat

De Senaat telt 60 leden. 50 senatoren zijn lid van een deelstaatparlement en worden door een deelstaatparlement aangewezen. De 50 deelstaatsenatoren wijzen op hun beurt 10 gecoöpteerde senatoren aan (6 Nederlandstaligen en 4 Franstaligen). De Senaat is, samen met de Kamer, bevoegd voor de Grondwet en de wetgeving over de organisatie en de werking van de federale Staat en van de deelstaten. Daarnaast kan de Senaat door de zgn. evocatieprocedure toe te passen, wijzigingen voorstellen aan sommige wetteksten die zijn aangenomen door de Kamer. De Senaat heeft niet de bevoegdheid om in te stemmen met internationale verdragen.

Natieplein 1 / Place de la Nation, 1000 Brussel / Bruxelles

www.senate.be | @SenaatSenat SenaatSenat

Het Vlaams Parlement

Het Vlaams Parlement telt 124 leden die worden verkozen in de 5 Vlaamse provincies (118) en Brussel (6). Het is bevoegd voor de gemeenschaps- en gewestmateries in het Nederlandse taalgebied (5 Vlaamse provincies). In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is het Vlaams Parlement bevoegd voor instellingen die door hun activiteiten (culturele materies) of hun organisatie (persoonsgebonden materies) exclusief behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

Hertogsstraat 6, 1000 Brussel | www.vlaamsparlement.be

 @vlaparl VlaamsParlement

Het Waals Parlement

Het Waals Parlement, dat ook het “Parlement de Wallonie” genoemd wordt, telt 75 leden die worden verkozen in de 5 Waalse provincies. Het Waals Parlement is in de 5 Waalse provincies bevoegd voor de gewestmateries en een beperkt aantal gemeenschapsmateries die werden overgedragen door de Franse Gemeenschap.

Square Arthur Masson 6, 5000 Namur

www.parlement-wallonie.be

 @ParlWallonie parlementwallonie

Het Brussels Hoofdstedelijk Parlement

Het Brussels Hoofdstedelijk Parlement telt 89 leden: 72 Frans-talige en 17 Nederlandstalige, die worden verkozen op aparte Franstalige en Nederlandstalige lijsten. Het Brussels Hoofdstedelijk Parlement is bevoegd voor de gewestmateries in de 19 Brusselse gemeenten. De 89 leden van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement vormen samen ook de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, die in Brussel bevoegd is inzake gezondheid en bijstand aan personen, behalve voor de instellingen die uitsluitend tot de Vlaamse of Franse Gemeenschap behoren.

Lombardstraat 69 / Rue du Lombard,
1000 Brussel / Bruxelles | www.parlement.brussels

 @parlbruparl parlbruparl

Het Parlement van de Franse Gemeenschap

Het Parlement van de Franse Gemeenschap, dat ook het “Parlement de la Fédération Wallonie-Bruxelles” genoemd wordt, telt 94 leden. Het is samengesteld uit de 75 leden van het Waals Parlement en uit 19 leden verkozen uit en door de Franstalige leden van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. Het Parlement van de Franse Gemeenschap is bevoegd voor de gemeenschapsmateries in het Franse taalgebied (5 Waalse provincies zonder de 9 Duitstalige gemeenten) en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad voor instellingen die door hun activiteiten (culturele materies) of hun organisatie (persoonsgebonden materies) exclusief behoren tot de Franse Gemeenschap.

Rue de la Loi 6, 1000 Bruxelles | www.pfwb.be

 @ParlementF parlement.federation

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap telt 25 leden die verkozen worden in het Duitse taalgebied (9 Duitstalige gemeenten: Eupen, Kelmis, Lontzen, Raeren, Amel, Büllingen, Bütgenbach, Burg-Reuland en Sankt-Vith). In het Duitse taalgebied is het bevoegd voor de gemeenschapsmateries en voor een aantal gewestmateries overgedragen door het Waalse Gewest.

Platz des Parlaments 1, 4700 Eupen | www.pdg.be

De Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie

De Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie, die ook het “Parlement van de Franstalige Brusselaars” wordt genoemd, is samengesteld uit de 72 Franstalige verkozenen van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. De Vergadering is op wetgevend vlak bevoegd voor een aantal gemeenschapsmateries overgedragen door de Franse Gemeenschap en op verordenend vlak voor een aantal materies die in de rest van het land door de lokale besturen worden uitgeoefend.

Rue du Lombard 77, 1000 Bruxelles
www.parlementfrancophone.brussels

@ParlFr_Bxl

parlementfrancophonebruxellois

De Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

De Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie is samengesteld uit de 17 Nederlandstalige verkozenen van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. De Raad behartigt de Nederlandstalige beleidsdomeinen cultuur, onderwijs, welzijn en gezondheid in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en op verordenend vlak een aantal materies die in de rest van het land door de lokale besturen worden uitgeoefend. Deze Raad heeft niet de bevoegdheid om in te stemmen met internationale verdragen.

Lombardstraat 67, 1000 Brussel | www.raadvgc.be

Overzicht van de internationale bevoegdheden	Kamer	VP	WP	BHP	PFG	PDG	VFG
Inburgering		•	•	•	•	•	•
Gezinsbeleid en Welzijn (inclusief kinderbijslag)		•	•	•	•	•	•
Gelijke kansen	•	•	•	•	•	•	•
Onderwijs		•			•	•	•
Vorming		•	•	•		•	•
Kunst en Cultuur, Sport en Jeugd		•			•	•	•
Gezondheid	•	•	•	•	•	•	•
Toerisme		•	•	•		•	
Media		•			•	•	
Armoedebeleid		•	•	•	•	•	•
Ruimtelijke ordening		•	•	•			
Natuur en Milieu		•	•	•			
Openbare werken		•	•	•			
Werk	•	•	•	•		•	
Economie	•	•	•	•			
Landbouw en Visserij		•	•	•			
Energie	•	•	•	•			
Wonen		•	•	•			
Monumenten en landschappen		•	•	•		•	
Lokale overheden		•	•	•		•	
Wetenschap en Innovatie	•	•	•	•	•	•	•
Justitie	•	• (4)		• (4)	• (4)	• (4)	
Binnenlandse zaken en veiligheid	• (1)						
Buitenlandse Zaken	• (2)						
Defensie	•						
Ontwikkelingssamenwerking en Internationale Relaties	•	•	•	•	•	•	•
Fiscaliteit	•	•	•	•		•	
Verkeer, vervoer en mobiliteit	• (3)	•	•	•		•	
Industriële en intellectuele eigendom	•						
Sociale zekerheid (met uitzondering van kinderbijslag)	•						

Kamer Kamer van volksvertegenwoordigers - **VP** Vlaams Parlement - **WP** Waals Parlement - **BHP** Brussels Hoofdstedelijk Parlement - **PFG** Parlement van de Franse Gemeenschap
PDG Parlement van de Duitstalige Gemeenschap - **VFG** Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie

- (1) M.i.v. Grenzen en Migratie, Politie
- (2) M.i.v. Diplomatieke en consulaire betrekkingen, Voorrechten en immuniteiten, Zeerecht
- (3) Uitsluitend de bevoegdheden Luchtvaart, scheepvaart, spoorwegen en rijbewijzen
- (4) Uitsluitend bevoegd voor het Jeugdsanctierecht, het Vervolgingsbeleid m.b.t. hun bevoegdheden en de Justitiehuizen (met inbegrip van de juridische eerste lijnsbijstand)

Colofon

Inhoud en foto's

de parlementen van België

Eindredactie

Dries Bergen/Geert Craps

Grafische vormgeving

Karakters, Gent

Verantwoordelijke uitgever

Julie Clément

Versie maart 2017

Wettelijk depot: D/2017/3933/1